

muligt på forhånd generelt at udelukke, at der kan forekomme tilfælde, hvor gennemførelsen i det enkelte tilfælde helt undtagelsesvis rammer så atypisk og har en sådan intensitet i forhold til berettigede forventninger, at der vil kunne foreligge et indgreb, der må bedømmes som ekspropriativt, og som derfor kun kan ske mod fuld erstatning. Spørgsmålet om, hvorvidt der i det konkrete tilfælde må antages at foreligge et ekspropriativt indgreb, henhører under domstolene.

Vurderer amtsrådet, at en landmand er atypisk hårdt ramt, må amtsrådet i forhold til den konkrete ejendom kunne betragte dette som »et særligt forhold«, der kan begrunde en dispensation, således at virkningen afbødes. Dette forudsætter dog, at en dispensation ikke åbenbart vil være i strid med lovens forudsætninger. Hvis der ikke kan gives dispensation, vil landmanden – ud over at påklage afgørelsen til Naturklagenævnet – kunne anlægge sag ved domstolene med påstand om erstatning støttet på grundlovens § 73.

Det er naturligvis et problem, hvor stor en del af ejendommen der skal være omfattet, for at man kan hævde, at der foreligger en atypisk situation, og om der kan opstilles retningslinjer herfor. Efter Skov- og Naturstyrelsens vurdering er den blotte omstændighed, at ejendommen er ramt hårdere end landsgennemsnittet eller hårdere end sammenlignelige ejendomme på egnen, næppe tilstrækkelig. Heroverfor står, at det måske er tilstrækkeligt, at en meget væsentlig del af ejendommen er ramt. Men hvor grænsen går i forhold til grundlovens § 73, er det næppe muligt at udtale noget sikkert om.

5. Utidige omlæg

Ifølge Ribe og Sønderjyllands Amter og landboorganisationerne i området tvinger § 3 landmændene til at omlægge hyppigere end hvert 7.-10. år for at undgå, at arealerne bliver omfattet af beskyttelsen.

Landmændenes hyppige omlæg kan være begrundet i:

- usikkerhed, om et areal vil blive registreret som fersk eng, hvis arealet ikke hyppigt omlægges, idet der peges på, at engdefinitionen er uklar, og at den hidtidige driftsform (omlægshyppighed) tillægges for stor vægt ved afgørelsen af, om et areal er omfattet af § 3-beskyttelsen. Efter landbrugets opfattelse

er arealer blevet registreret som beskyttede efter loven, blot der er gået 7 år siden sidste omlægning,

- et ønske om at bevare dispositionsfriheden over arealet, der vil blive omfattet af § 3-beskyttelsen, hvis det ikke omlægges hyppigt.

Med hensyn til det første aspekt henvises til afsnittene ovenfor.

Lovlige opløjninger, som landmanden ikke foretager af driftsmæssige eller naturmæssige grunde, men for ikke at »vokse ind i« § 3, kan efter Skov- og Naturstyrelsens opfattelse hvile på den urigtige antagelse, at der ikke er andre handlemuligheder. Imidlertid vokser et areal efter Skov- og Naturstyrelsens opfattelse ikke nødvendigvis ind i § 3, fordi en landmand fremover undertiden vælger at lade arealet ligge uomlagt i noget mere end 7-10 år. Forarbejderne forudsætter en vis praksis (regelmæssighed). Skov- og Naturstyrelsen vil understrege dette forhold over for amterne.

Skov- og Naturstyrelsen skal endvidere pege på, at landmanden i nogle tilfælde gennem en aftale med amtet om en særlig driftsform på et areal kan sikre sig, at arealet ikke »vokser ind i« § 3-beskyttelsen, jf. bekendtgørelsen om beskyttede naturtyper og sten- og jorddiger m.v., § 2.

6. Omlæg med lange intervaller

De 2 amter og landboorganisationerne har oplyst, at landmændene omlægger beskyttede enge med kortere intervaller end 12 år for at fastholde retten til omlægning med en vis hyppighed. I regionen har mange af engarealerne været omlagt med intervaller fra 12 til 20-25 år eller længere med deraf følgende større naturmæssig værdi end almindelige kulturenge.

Sådan som det er beskrevet af amterne, beror disse opløjninger på en misforståelse af reglerne: Plejer man at omlægge med 20-25 års mellemrum, kan man fortsætte med det. Ønsker man derimod at omlægge oftere end hidtidig praksis, kræver det en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Misforståelsen skyldes en passus i Miljø- og Energiministeriets vejledning om registrering af beskyttede naturtyper, hvoraf det fremgår, at det ved omlæg med ret meget større mellemrum end 12 år vil have formodningen imod sig, at der er tale om omlæg, som regelmæssigt har indgået i den hidtidige drift af arealet.